

čajno propal zakon o svobodnem kovanju srebrnega denarja.

Vprašanje zveznih volitev in ohranitve njih samostalnosti in nezavistnosti zanima vsled višje opisanega postopanja južnih in gotovega dela tudi severnih demokratov ne le kongres temveč tudi zakonodaje posamičnih držav, pa tudi volilcev. Skoro vse republikanske države so z zakoni vpeljale avstralijsko sistemo volitev. Ta sistema popolnoma varuje neodvisnost volilcev v tem zmislu, da nikdo ne ve in ne more vedeti, za koga je kdo glasoval. Podkupovanje in sploh vplivanje je težavno in negotovo, ker se je moč zanašati le na vest podkupljenca — ni mogoče dognati, je-li volil, kakor je bilo zgovorjeno. Ta sistema je vpeljana v mnogih državah že mnogo let, in vse demokratične zvijače ničesa ne opravijo, ne pomaga ne podkupovanje volilcev in ne drugo vplivanje, pa tudi ne nepravilno štetje glasov po volitvah. Zato se pa demokratična stranka povsod in vselej upira uvedanju te sisteme z vsemi sredstvi. Nobena trdo demokratična država je še ni vpeljala, pa tudi nobena onih dvomljivih držav, v katerih sta obe stranki skoro jednako močni. V novyorški državi bije se zanjo borba že deset let. Pred dvema letoma sta obe zbornici imeli republikansko večino, a je guverner bil demokrat in je trikrat ustavil predlogo o volitvah. Višje sem povedal, da je v kongresu propal zakon o zveznih volitvah, če tudi sta obe zbornici imeli republikansko večino. Ta predloga se ni tikala krajnih volitev v državah, temveč le zveznih, to je volitve predsednika in podpredsednika in kongresa Zjedinjenih držav, in bi se ž njo bile uvele take uredbe, da bi ne bilo mogoče podkupovanje, pritiskanje na volilce in sleparsko štetje glasov. Vsprejeta je bila v zbornici poslancev, propala je pa v senatu in volitve v južnih državah ostanejo še nadalje sleparija.

(Dalje sledi.)

## Novice.

### Deželni zbor kranjski.

V trinajsti seji dne 13. febr. se sprejme predlog upravnega odseka glede logaškega vodovoda. — Posl. Šuklje utemeljuje svoj samostalni predlog glede belokranjskih železnic. Govornik na drobno obrazloži sedanje stanje zadeve. Se izreka za ozkotirno železnico in poudarja joč rentabiliteto njeno, poudarja njeno važnost za Belokrajino. Predlog se izroči železniškemu odseku v pretres in poročanje. — Posl. Hribar poroča o prizidavi pri deželno-bramski vojašnici v Ljubljani in predlaga: 1.) Deželnemu odboru se naroča, naj zaradi prizidave k deželno-bramski vojašnici prične in dožene potrebni dogovor z vojaško upravo. 2.) Deželni odbor se pooblašča, da kupi stavišče za prizidavo deželno-bramske vojašnice, in da z ozirom na mogoče kasnejše prizidave začne pogajanja za nakup še kacega drugega primerne stavišča v sosedstvu ali neposredni bližini deželno-bramske vojašnice, pri čemer se mu je zlasti ozirati na deželne finance. 3.) Isti se pooblašča, da izvršitev prizidave k deželno-bramski vojašnici najame proti kolikor mogoče nizkim, vsekako pa 4.5 % ne presega jučim obrestim posojilo v najvišjem znesku 180.000 gld., katero

naj se amortizuje v 25. letih. Posl. Pfeifer je proti temu predlogu, češ, da naj bi se delalo na to, da se vojaki zopet nastanijo v Novem mestu. Posl. Grasselli poudarja, da se vojaška oblastva premalo ozirajo na Ljubljano, prestavil se je domobranski štab iz Ljubljane v Trst in v Ljubljani nastanjena batalijona pripadata k polku, ki ima svoj sedež v Celovcu. Govornik priporoča vladi, da bi se bolj ozirala na Ljubljano, ko vendar mesto in dežela toliko žrtvujeta. Ko je govoril še poročevalec, ki je pritrjeval predgovorniku Grasselliju in zavrnil poslanca Pfeifierja, se vsi predlogi finančnega odseka sprejmo. — Posl. Luckmann poroča o raznih zadevah, naša jučih se na notranjo uredbo deželne prisilne delavnice in imenom finančnega odseka predlaga: 1.) Uvedenje živinarstva in poljedelstva in zgradba hleva za govedi in konje se sedaj opusti, ravno tako zgradba tretje pazniške hiše. 2.) Deželni odbor se pooblasti izvršiti nekatere nove naprave in poprave, ki bi stale 6050 gld. 3.) Potrjuje se, da se vpelje električna razsvetljava iz deželne bolnice, kar bi stalo 2410 gld., in v bodoče pa 1200 gld. na leto za vzdrževanje. 4.) Prošnja paznikov II. reda za zboljšanje plače se za sedaj odkloni. Deželnemu odboru se naroča, da se pozneje ozira na to prošnjo pri končni uravnavi plač. 5.) Deželnemu odboru se naroča, da se v prisilni delavnici ustanovi služba stražnega nadzornika z značajem deželnega uradnika VI. plačilnega razreda in je namesti. Predlogi se sprejmo. — Prošnje: Županstva v Črnem vrhu za dovolitev obrokov za povračilo dolga deželnemu zakladu (poroč. posl. Murnik); Janeza Adamiča za podporo za čiščenje požiralnikov v Račenski dolini (poroč. posl. dr. Žitnik); posojilnice v Dobropoljah za podporo ali posojilo (poročevalec posl. dr. Schaffer) — se izroče deželnemu odboru v rešitev. — Posl. Višnikar poroča o prošnji cestnega odbora na Bledu za podporo za popravo bodeškega mostu in predlaga, naj se dovoli nadaljna podpora 500 gld., če se cestni odbor izreče za uvrstitev mostu mej okrajnocestne objekte. — Se vsprejme. — Prošnji učiteljske vdove Helene Bevk za podaljšanje vzgojevalnine se ugodi (poroč. posl. Kl. n.). — Posl. Lenarčič poroča imenom upravnega odseka o predlogu posl. Povšeta glede mlinarske obrti na Kranjskem in po temeljitem in obširnem poročilu predlaga: Deželnemu odboru se naroča, obrniti se do visoke c. kr. centralne vlade a) s prošnjo, v kateri se razloži neugodni stan naše mlinske obrti in v kateri se visoka c. kr. vlada prosi, naj ona dela na to, da se nedostatki, kateri so bili združeni z izvršenjem ministerske naredbe iz leta 1882. in kateri so se pojavljali zlasti v neopravičenem kreditu pri carinah na žito, vpeljanem iz balkanskih dežel, odpravijo, v kolikor se to do sedaj še ni zgodilo; b) s prošnjo, naj visoka c. kr. vlada dela na to, da se železniški tarifi za žito in žitne izdelke tudi v totranski državni polovici znižajo v taki meri, kakor na Ogerskem, da bode naši mlinarski obrti mogoče, kolikor toliko konkurirati z Ogersko. Po pojasnilih poslan. Povšeta in Luckmanna se predlogi vsprejmo. — Prošnja županstva v Ribnici za uvrstitev ceste in za podporo za popravo občinskega mostu na Bregu, se izroči deželnemu odboru v rešitev (poroč. posl. dr. Papež). — Seja se na to prekine in ob 4. uri popoldne nadaljuje.

V popoldanski seji poroča poslanec dr. Tavčar imenom upravnega odseka o načrtu novega lovskega zakona za Kranjsko. V generalni debati so govorili posl. dr. Žitnik, dež. predsednik baron Hein in poročevalec dr. Tavčar. Specijalne debate so se vdeležili posl. Povše, bar. Schwegel, Pfeifer, dr. Žitnik, Lavrenčič, dr. Papež, Arko, Višnikar, deželni predsednik baron Hein in poročevalec dr. Tavčar. Načrt zakona se je na to z neznatnimi premembami vsprejel v prvem in drugem branju, takisto tudi resolucija: 1.) Za lovsko karto plačati je takso v znesku 6 kron, 2.) vsled sprejetja predloženega zakonskega načrta rešene so tudi vse peticije ki so došle na visoko zbornico v zadevi novega lovskega zakona. — Odobri se deželnozboskega letnega poro-

čila §. 10 „osebne stvari“ (por. posl. Grasselli). — Posl. Grasselli poroča nadalje o §. 11 deželnoodborskega letnega poročila „različne reči“ in predlaga: 1.) Deželni odbor se pooblašča, da skrbi za primerno udeležbo dežele kranjske pri posvetovanji zaradi jednotnega postopanja glede deželne statistike tudi še zanaprej. 2.) Deželnemu odboru se naroča, da naprosi c. kr. vlado, naj ukrene, da bo c. kr. statistični centralni komisijon statistični material vseh dežel jednotno obdeloval in redno objavljaj v posebni zbirki na državni trošek. 3.) §. 11. letnega poročila deželnega odbora se vzame odobruje na znanje. Posl. Hribar obžaluje, da se ministerstvo ni oziralo na deželnega odbora prošnjo, da bi se bili napravili na poštnem in telegrafskem poslopi v Trstu tudi slovenski napisi. — Posl. Murnik predlaga, naj se prošnje, ki se še doposlale dež. zboru, odstopijo deželnemu odboru v primerno rešitev. — Se vsprejme.

V štirinajsti seji dne 14. febr. odgovarja dež. predsednik baron Hein na dr. Žitnikovo interpelacijo glede občinskih volitev v Trziči: „V seji visokega deželnega zbora dne 22. januarja t. l. so gospodje dr. Ignacij Žitnik in tovariši glede na izvršbo dne 27. junija 1894. leta v Trziči izvršene volitve občinskega zastopa in z ozirom na več ugovorov zoper novo volitev, ki se je v isti občini izvršila dne 30. oktobra 1894. l. stavili naslednjo vprašanje: „Ali je visoka c. kr. vlada pripravljena skrbeti za to, da se bodo nove občinske volitve v Trziči vršile pod objektivnim vodstvom in z vednim ozirom na zakonite predpise, in v ta namen osobito na podlagi §. 98. občinskega reda vodstvo volitev odvzeti sedanjemu županu Antonu Globotschniggu, a je izročiti drugemu zanesljivemu organu?“ Čast mi je na to vprašanje odgovoriti tako: Pri deželni vladi dospeli ugovori zoper občinsko volitev, izvršeno dne 30. oktobra 1894. leta v Trziči, in vsi volitveni uradni spisi so se po dokončanju precej razsežnih poznejših poizvedeb natančno presodili, in ta presoja je pokazala potrebo to volitev ovreči, ter na podstavi novega volilnega pripravljalnega postopanja novo volitev ukazati. Dotična razsodba je bila dne 11. februarja t. l. pod št. 866 izdana. Dasiravno se je morala tudi ta volitev razveljaviti, vendar je na drugi strani presoja volitvenih uradnih spisov pokazala, da se pri isti niso pripetili nobeni bistveno drugačni pogreški nego takšni, kakoršni se skoraj povsod pri občinskih volitvah na Kranjskem dogajajo, zlasti tedaj, kadar, kakor je bilo to tudi v Trziči, jako strasten stankarski boj provzroči različne vmesne prigodke in sproži večkrat jako subtilna pravna vprašanja, katera more volilna komisija toliko bolj vselej prav razsoditi, ker bi moralo daljše popolnoma korenito posvetovanje voljenje neizmerno zakasnit. Zatorej za zdaj ni nobenega zakonitega razloga, da bi za predstoječo novo volitev že zdaj nastopilo izjemno določilo §. 98. občinskega reda. Uporaba tega zakonskega določila vrhu tega v sedanjem stadiju stvari že iz tega razloga ni dopustna, ker bi se moral po besedilu onega zakonovega mesta poprej pozvati občinski odbor, naj ukrene potresno od pomoč, takšen poziv da se do se doslej ni izdal. Ker pa je opravilna doba občinskega zastopa v Trziči že pretekla, bode deželna vlada poskrbela za to, da se nova volitev izvrši z vsem možnim pospešilom in z najpopolnejšo objektivnostjo; ko bi se pri tem pokazalo, da so najprej v izvršitev postavljeni organi krivi, da se volitev zavlačuje, potem se bode seveda v zmislu §. 98. občinskega reda ukrenilo, kar je treba, da se volitev kar najhitreje izvrši. Preostaje mi še povrniti se do naslednjih besed interpelacije. V tej interpelaciji stoji: „Da s to nasprotno stranko c. kr. okrajni glavar dr. Gstettenhofer živo simpatizuje, dokazuje njegovo poseganje v volilno agitacijo, katero je bilo predmet interpelaciji poslancev Kušar in tovarišev do nje ekselence ministra za notranja dela v državnozborski seji dne 17. decembra 1894. leta.“ Na to mi je čast odgovoriti, da so trditve le dokazane, kadar jih potrdijo dejanski dogodki, interpelacije pa so vprašanja in

ravno kot vprašanja ne morejo biti dokazi. Žal mi je, da mi ni možno spuščati se v dejanske dogodke, ker bi s tem presegel interpelacijskemu odgovoru po Njegovi prevzvišenosti gospodu ministru za notranje stvari.“ Na interpelacijo posl. Kersnika glede „Slovenčevega“ napada na notarijat odgovarja baron Hein: „Gospodje deželni poslanci Janko Kersnik in tovariši so v seji visokega deželnega zbora dne 29. januarja t. l., oziraje se na neki v 10. številki časopisa „Slovenec“ z dne 12. januarja 1895. l. objavljeni članek na vlado stavili naslednje vprašanje: „Hoče li visoka c. kr. vlada potrebno ukreniti, da se tako hujskanje in sejanje sovraštva do stanu c. kr. notarjev v obče in posebe kot cesarskih kraljevih državnih funkcionarjev v naši deželi za bodoče prepreči? Čast mi je na to interpelacijo odgovoriti, da se v omenjenem članku ni moglo spoznati kazenski zakon žaleče grdenje notarskega stanu, ker so v tem članku obseženi res da jako hudi napadi, naperjeni zoper posamezne k temu stanu spadajoče osebe, in zatoraj ne dopuščajo subsumiranja pod §. 302. kaz. zak. V kolikor se pa v tem članku obsežene izpeljave tičejo državne naprave notarijata, iste same na sebi ne morejo spadati pod navedeno mesto zakona; čin v § 65 kaz. zak. opisanega kaznivega dejanja se pa v teh izpeljavah še ni mogel spoznati. Gotovo pa bode državna uprava v vseh tistih slučajih, v katerih so dani zakoniki predpogoji, po svoji dolžnosti uporabila tista zakonita določila, katera so primerna konkretnemu posameznemu slučaju; in na ta način notarskemu stanu ne odtegnila tistega državnega varstva, katerega je ta stan, kakor vsak drugi, v državi zahtevati opravičen.“ Posl. Stegnar poroča o letnega poročila § 7. „Deželni muzej“ in predlaga: 1.) Po dražbi izvršeni nakup zbirke metuljev iz Franc Mikličeve zapuščine za 100 gld. in nakup Valentin Plemelovega herbarija z omaro vred za 150 gld. in nekaj knjig za 18 gld. 60 kr., torej v skupnem znesku za 268 gl. 60 kr. se odobri in vzame na znanje. 2.) Kranjski hranilnici, ki je na prošnjo muzejskega vodstva podarila 100 gld., da se je nakupil herbarij tajnocvetk od prof. Vossa, dalje za 150 gld. od iste podarjenih v svrhu pomnožitve živalske zbirke izreka tudi zbornica svojo toplo zahvalo. 3.) Drugim mnogoštevilnim dobrotnikom, ki so podpirali Rudolfinum z raznimi in celo dragocenimi darili, bodi izrečeno najtoplejše hvaležno priznanje z iskreno željo, da bi se tudi v bodočnost dobrohotno ozirali na potrebe našega deželnega muzeja. 4.) Deželnemu odboru se naroča, da svojo pozornost obrne na skorejšno dovršitev inventarizovanja vseh zbirk, posebno pa numizmatične zbirke, ki reprezentuje glede na zlate denarje veliko vrednost. 5.) Vse druge marg. številke § 7. lit. C., vzamejo se na znanje. Posl. dr. Tavčar strogo kritikuje sedanje razmere v muzeji posebno samovoljno ravnanje kustoza Müllnerja. Posl. dr. Papež pojasni nekatere razmere, v vsem se pa pridružuje trditvam posl. dr. Tavčarja. Posl. baron Schwegel popolnoma pritruje posl. dr. Tavčarju. Posl. Stegnar kot poročevalec priporoča svoje predloge in prizna karanja vredno postopanje knstozovo. Predlogi se na to sprejmo. —

(Konec te seje prihodnjič.)

— † **Nadvojvoda Albreht.** Pogreb visokega pokojnika vršil se je dne 26. febr. ob 3. uri popoldne na Dunaji z največjim sijajem. Po cestah, kjer je šel pogreb, stale so nebrojne množice ljudstva. Zatrjuje se, da toliko gnječe še ni bilo na Dunaji in sodi se, da je bilo do 400.000 gledalcev. Prodajalnice so bile zaprte in črno preprežene ulične svetilnice bile so prižgane. Vojaštvu je zapovedoval general konjice baron Appel. V vsem je bilo postavljenih 39 bataljonov in 7 eskadronov vojakov. Pogreba so se udeležili: Nj. Veličanstvo presvitli cesar z vsemi člani Najvišje cesarske hiše, dalje nemški cesar Viljem II., vojvoda Aosta, kot zastopnik laškega kralja, veliki knez Vladimir ruski in zastopniki raznih drugih kralje-